

คู่มือ การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา

กองการศึกษา
เทศบาลตำบลโนนสะอาด
อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔๑ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการในท้องถิ่น ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๖ (๙) กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการศึกษา และกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๙๓.๓/ว ๑๓๑๖ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๙ เพื่อให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

เพื่อให้ทิศทางการดำเนินงานด้านการศึกษา ของเทศบาลตำบลโนนสะอาด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กองการศึกษา จึงได้จัดทำคู่มือแผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ให้มีความสอดคล้องตามกรอบแนวคิดแผนและนโยบายในระดับต่างๆ ตลอดจนสอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทของประเทศ รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งที่เป็นโอกาสและอุปสรรคต่อการ จัดการศึกษาในเขตเทศบาลตำบลโนนสะอาด เพื่อนำไปกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ของกองการศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตำบลโนนสะอาดได้อย่างครบถ้วน กองการศึกษา เทศบาลตำบลโนนสะอาด คู่มือนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาของเด็ก เยาวชน และประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนสะอาด

๑. ห่วงเวลาการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา

๑.๑ ให้สำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาฯ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาให้แล้วเสร็จ และดำเนินการส่งให้หน่วยงานจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยกำหนดห้วงเวลาของแผนพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับห้วงเวลาของแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๒ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดประสานแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด เพื่อจัดทำเป็นแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด...ให้แล้วเสร็จทันส่งให้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดนำไปจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดต่อไปหนึ่ง สำหรับห้วงเวลาการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้กำหนดให้สอดคล้องกับห้วงเวลาของแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด

๒. แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา

๒.๑ แผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๑.๑ ให้สำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาฯ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแผนพัฒนาการศึกษาสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) มาปรับปรุงเป็นแผนพัฒนาการศึกษา โดยกำหนดห้วงเวลาให้สอดคล้องกับห้วงเวลาของแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๑.๒ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้ประกาศใช้แผนพัฒนาการศึกษา โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการปรับปรุงแผนที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว

๒.๑.๓ ให้สำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาฯ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งแผนพัฒนาการศึกษา ให้หน่วยงานจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

๒.๒ แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๒.๑ ให้สถานศึกษานำแผนพัฒนาการศึกษาสี่ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) มาปรับปรุงเป็นร่างแผนพัฒนาการศึกษา โดยกำหนดห้วงเวลาให้สอดคล้องกับห้วงเวลาของแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด

๒.๒.๒ ให้สถานศึกษากำหนดสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยจะต้องมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อรองรับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ด้วย

๒.๒.๓ สถานศึกษาเสนอร่างแผนพัฒนาการศึกษา ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน/คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๒.๒.๔ หัวหน้าสถานศึกษาประกาศใช้แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน/คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๒.๒.๕ สถานศึกษาประกาศใช้แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ให้ประชาชนทราบ โดยทั่วกัน

๒.๒.๖ สถานศึกษาจัดส่งแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน/คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประกาศใช้แล้ว ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาฯ)

ทั้งนี้ สถานศึกษาสามารถจัดทำ เพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาการศึกษาได้ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน/คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และหัวหน้าสถานศึกษาประกาศใช้ เมื่อสถานศึกษาประกาศใช้แผนพัฒนาการศึกษาที่จัดทำ เพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงแล้ว ให้สถานศึกษาจัดส่งแผนดังกล่าวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกครั้งที่มีการจัดทำ เพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ ให้สำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาฯ เก็บรวบรวมแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาไว้ สำหรับการตรวจสอบ และการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลต่อไป

อนึ่ง สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ/หรือสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดที่ยังไม่มีแผนพัฒนาการศึกษาปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) ให้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาตามขั้นตอนที่กำหนด โดยกำหนดห้วงเวลาให้สอดคล้องกับห้วงเวลาของแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓. แนวทางการประสานแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด..

๓.๑ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด... โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นประธาน ผู้บริหารท้องถิ่นทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดหรือผู้แทน เป็นกรรมการ ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นกรรมการ และเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ และผู้อำนวยการสำนัก/กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ทั้งนี้ ให้ท้องถิ่นจังหวัด เป็นที่ปรึกษา

๓.๒ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดประชุมสัมมนาคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด... โดยให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด นำแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตนเองมาร่วมกันประสานและบูรณาการจัดทำเป็นแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด... ตามเค้าโครงที่กำหนด

๓.๓ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดส่งแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด... ให้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดได้นำไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดต่อไป

๔. การนำแผนพัฒนาการศึกษา ไปสู่การปฏิบัติ

เพื่อให้แผนพัฒนาการศึกษานำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาการศึกษาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และการใช้จ่ายจากเงินสะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้แผนพัฒนาการศึกษาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบในการใช้จ่ายจากเงินรายได้และ/หรือรายได้สะสมของสถานศึกษา

ทั้งนี้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำโครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาการศึกษาของปีงบประมาณใดไปจัดทำเป็นโครงการในข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย การใช้จ่ายจากเงินสะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของสถานศึกษา ของปีงบประมานนั้น กล่าวคือ โครงการอยู่ในปีงบประมาณใดของแผนพัฒนาการศึกษาต้องนำไปตั้งเป็นงบประมาณรายจ่ายของปีงบประมาณนั้นๆ เท่านั้น จะนำไปตั้งเป็นงบประมาณรายจ่ายของปีงบประมาณอื่นๆ ไม่ได้ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ/หรือสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องนำโครงการของปีงบประมาณอื่นมาจัดทำเป็นโครงการในข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย การใช้จ่ายจากเงินสะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ/หรือแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของสถานศึกษา ให้ดำเนินการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาการศึกษา ก่อน อนึ่ง การเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาการศึกษาจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้วแต่กรณี และต้องทำการประกาศให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน พร้อมทั้งจัดส่งแผนพัฒนาการศึกษาที่เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแผนที่แสดงถึงทิศทางการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน และมีทิศทางสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกได้ ๒ ระดับ ดังนี้

๑. แผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาเป็นผู้จัดทำ) ประกอบด้วย แผนพัฒนาการศึกษา (ห้วงระยะของแผนพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามห้วงระยะเวลาของแผนพัฒนาท้องถิ่น)

๒. แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา (สถานศึกษา (โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) เป็นผู้จัดทำ) ประกอบด้วย แผนพัฒนาการศึกษา (ห้วงระยะของแผนพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามห้วงระยะเวลาของแผนพัฒนาท้องถิ่น) และแผนปฏิบัติการประจำปี

๑. การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา

การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑.๑ หลังจากที่แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการอนุมัติและประกาศใช้แล้ว สำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาฯ และสถานศึกษานำเอาแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปเป็นกรอบกลยุทธ์ในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาฯ และสถานศึกษาแล้วแต่กรณี

๑.๒ สำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาฯ จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในส่วนที่เป็นเนื้องานที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาฯ ในขณะที่สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

๑.๓ สถานศึกษาจัดส่งแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา/คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้ว ให้สำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาฯ

๑.๔ สำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาฯ ดำเนินการบูรณาการแผนพัฒนาการศึกษาในส่วนเนื้องานที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาฯ และแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งให้เป็นร่างแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๕ สำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาฯ เสนอร่างแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้คณะกรรมการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาให้ความเห็นชอบ

๑.๖ สำนัก/กอง/ส่วนการศึกษาฯ เสนอแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๗ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปิดประกาศใช้แผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน

๒. คำอธิบายรายละเอียดในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา

๒.๑ หลักการและเหตุผล

เป็นการกล่าวถึงความเป็นมาของโรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และความเป็นมาของแผนพัฒนาการศึกษา แล้วกล่าวถึงเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษานี้ขึ้นมา เช่น เกริ่นถึงความเป็นมาของโรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พื้นที่ความรับผิดชอบ จำนวนประชากร และเด็กในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ประชาชนส่วนใหญ่ทำอาชีพอะไร ปัจจุบันได้จัดการเรียนการสอนมาเป็นเวลากี่ปี สอนถึงระดับไหน มีครูจำนวนกี่คน มีนักเรียนจำนวนกี่คน เคยจัดทำแผนพัฒนาการศึกษามากี่ครั้งแล้ว ครั้งล่าสุดคือแผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. ... - ...) ซึ่งกำลังจะสิ้นสุดลง ในปี พ.ศ. ผลการปฏิบัติตามแผนฯ ฉบับดังกล่าวเป็นอย่างไร เพื่อให้มีความต่อเนื่องจึงมีความจำเป็นต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. -) ขึ้น

๒.๒ นโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศ

กล่าวสรุปคร่าวๆ

เกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้ เพื่อให้ทราบภาพรวมของนโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศ ว่าเป็นอย่างใด ซึ่งอาจกล่าวแยกเป็นรายประเด็นหรือจะกล่าวโดยรวมในลักษณะบูรณาการก็ได้

๒.๒.๑ ทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกล่าวถึงทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยศึกษาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อจะได้ทราบว่ามีการพัฒนาประเทศมีทิศทางอย่างไร และมุ่งไปสู่จุดไหน

๒.๒.๒ นโยบายการพัฒนาประเทศตามนโยบายรัฐบาล

สรุปภาพรวมของนโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศที่กล่าวมาข้างต้นให้ชัดเจน พร้อมทั้งสรุปว่าในฐานะที่โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาจะต้องทำอะไรบ้าง ถึงจะช่วยสนับสนุนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศดังกล่าว

๒.๓ นโยบายและทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัด จังหวัดและอำเภอ

กล่าวสรุปคร่าวๆ เกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้ เพื่อให้ทราบภาพรวมของนโยบายและทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัด จังหวัดและอำเภอว่าเป็นอย่างใด ซึ่งอาจกล่าวแยกเป็นรายประเด็นหรือจะกล่าวโดยรวมในลักษณะบูรณาการก็ได้

๒.๓.๑ ทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดกล่าวถึงทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัด โดยศึกษาจากแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด เพื่อจะได้ทราบว่ามีการพัฒนากลุ่มจังหวัดมีทิศทางอย่างไร และมุ่งไปสู่จุดไหน

๒.๓.๒ ทิศทางการพัฒนาจังหวัดกล่าวถึงทิศทางการพัฒนาจังหวัด โดยศึกษาจากแผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด เพื่อจะได้ทราบว่ามีการพัฒนาจังหวัดมีทิศทางอย่างไร และมุ่งไปสู่จุดไหน

๒.๓.๓ ทิศทางการพัฒนาอำเภอกล่าวถึงทิศทางการพัฒนาอำเภอ โดยศึกษาจากแผนพัฒนาอำเภอ ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอ เพื่อจะได้ทราบว่ามีการพัฒนาอำเภอมีทิศทางอย่างไร และมุ่งไปสู่จุดไหน

สรุปภาพรวมของนโยบายและทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัด จังหวัดและอำเภอที่กล่าวมาข้างต้นให้ชัดเจน พร้อมทั้งสรุปว่าในฐานะที่โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาจะต้องทำอะไรบ้าง ถึงจะช่วยสนับสนุนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายและทิศทางการพัฒนากลุ่มจังหวัด จังหวัดและอำเภอดังกล่าว

๒.๔ นโยบายและทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น

กล่าวสรุปคร่าวๆ เกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น โดยศึกษาจากแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อจะได้ทราบว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นมีนโยบายและทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นอย่างไร และมุ่งไปสู่จุดไหน ซึ่งอาจกล่าวแยกเป็น รายประเด็นหรือจะกล่าวโดยรวมในลักษณะบูรณาการก็ได้

สรุปภาพรวมของนโยบายและทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ที่กล่าวมาข้างต้นให้ชัดเจน พร้อมทั้งสรุปว่าในฐานะที่โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาจะต้องทำอะไรบ้าง ถึงจะช่วยสนับสนุนให้ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายและทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าว

๒.๕ นโยบายและทิศทางการพัฒนาการศึกษา

กล่าวสรุปคร่าวๆ เกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้

๒.๕.๑ นโยบายการพัฒนาการศึกษาของชาติ

กล่าวถึงทิศทางการพัฒนาการศึกษาของชาติ โดยศึกษาจากแผนการศึกษาแห่งชาติ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และนโยบายการศึกษาของรัฐบาล เพื่อจะได้ทราบว่าการพัฒนาการศึกษาของ ชาติมีทิศทางอย่างไร และมุ่งไปสู่จุดไหน

๒.๕.๒ นโยบายการพัฒนาการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น

กล่าวถึงทิศทางการพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพรวมทั้งประเทศ โดย ศึกษาจากแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นที่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จัดทำขึ้นจากการ ระดมสมองผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งประเทศ เพื่อจะได้ทราบว่าการพัฒนาการศึกษาของชาติมีทิศทางอย่างไร และมุ่งไปสู่ จุดไหน

สรุปภาพรวมของนโยบายและทิศทางการพัฒนาการศึกษา ที่กล่าวมาข้างต้นให้ชัดเจน พร้อมทั้งสรุปว่าในฐานะที่โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาจะต้องทำอะไรบ้าง ถึงจะช่วยสนับสนุน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายและทิศทางการพัฒนาการศึกษาดังกล่าว

๒.๖ มาตรฐานการศึกษากล่าวสรุปคร่าวๆ เกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้

๒.๖.๑ กล่าวถึงมาตรฐานการศึกษาต่างๆ เพื่อจะได้ทราบว่ามาตรฐานการศึกษาตั้งแต่ระดับชาติ ไปจนถึงระดับสถานศึกษาว่ามีรายละเอียดอย่างไร และมุ่งเน้นอะไร

๒.๖.๑.๑ มาตรฐานการศึกษาของชาติ

๒.๖.๑.๒ มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

๒.๖.๑.๓ มาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย/ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน/มาตรฐานการอาชีวศึกษา (แล้วแต่กรณี)

๒.๖.๑.๔ มาตรฐานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๖.๒ กล่าวถึงสถานการณ์คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาว่า ขณะนี้สถานศึกษาได้ ผ่านหรือไม่ผ่านมาตรฐานการศึกษาใดบ้าง ทั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบว่าสถานศึกษาควรจะต้องทำอะไรบ้าง เพื่อให้ผ่านมาตรฐานการศึกษาทุกมาตรฐานการศึกษา

สรุปเปรียบเทียบระหว่างมาตรฐานการศึกษาต่างๆ ที่กำหนด กับ ผลการประเมินมาตรฐาน การศึกษาต่างๆ ของโรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อจะได้ทราบถึงสถานการณ์มาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่าผ่านและไม่ผ่านมาตรฐานใดบ้าง พร้อมทั้งสรุปว่าโรงเรียน/วิทยาลัย/ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องทำอะไรบ้าง ถึงจะทำให้ผ่านมาตรฐานต่างๆ เหล่านั้น

๒.๗ ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมา

กล่าวถึงผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมาได้บรรลุวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์มาก - น้อยเพียงใด และในแผนพัฒนาการศึกษาฉบับต่อไป ควรที่จะดำเนินการอย่างไร

๒.๘ ปัญหาที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการแก้ไข และความต้องการของประชาชน/ชุมชนในท้องถิ่น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา กล่าวถึงรายละเอียดแยกเป็นประเด็น ดังต่อไปนี้

๒.๘.๑ ปัญหาต่างๆ ที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการแก้ไข ซึ่งจะได้มาจากการสำรวจหรือรับทราบมาจากประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา

๒.๘.๒ ความต้องการของสถานศึกษา ประชาชน/ชุมชนในท้องถิ่น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา

สรุปประเด็นปัญหาที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการแก้ไข และความต้องการของประชาชน/ชุมชนในท้องถิ่น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบว่าโรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องทำอะไรบ้างที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการสนองตอบความต้องการของประชาชน/ชุมชนในท้องถิ่น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษา

๒.๙ ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis)

โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นำเอาข้อมูลที่สถานศึกษาเก็บรวบรวมมาจากข้อ ๒.๒ ถึง ข้อ ๒.๘ ซึ่งเป็นเรื่องที่โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องดำเนินการมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบว่าโรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องทำอะไรบ้างถึงจะเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานเมื่อโรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เก็บรวบรวมมาจาก ข้อ ๒.๒ ถึง ข้อ ๒.๘ เสร็จเรียบร้อยแล้ว โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะทราบวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์การพัฒนา และกลยุทธ์ขั้นตอนต่อไป โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องทำการศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) ที่สถานศึกษาจะบรรลุวิสัยทัศน์ (หรือเป้าประสงค์) ด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ว่าโรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความสามารถทำได้ มากน้อยเพียงใด โดยทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพหรือขีดความสามารถของโรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ว่าจะได้หรือไม่ หากพบจุดแข็งหรือจุดอ่อนจะต้องดำเนินการอย่างไร และวิเคราะห์โอกาสอุปสรรค เพื่อให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยภายนอกที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุวิสัยทัศน์ หากพบว่ามีโอกาสหรืออุปสรรคต่อความสำเร็จ จะต้องดำเนินการอย่างไร เมื่อทำ SWOT Analysis เสร็จเรียบร้อยแล้ว โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก็จะได้วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์การพัฒนา และกลยุทธ์ที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้จริงและเมื่อโรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดขึ้นแล้ว โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก็จะมีคุณภาพและได้มาตรฐานจุดแข็ง (Strength-S) หมายถึง ทรัพยากรด้านต่างๆ ที่ได้เปรียบหรือส่วนที่เข้มแข็งภายในองค์กรที่สามารถใช้ประโยชน์เพื่อผลักดันให้องค์กรสามารถดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และภารกิจขององค์กร เช่น ด้านโครงสร้าง ด้านระบบงาน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านกฎหมายจุดอ่อน (Weakness-W) หมายถึง ข้อเสียเปรียบ ข้อผิดพลาดในองค์กรที่เป็นข้อด้อยหรือเป็นข้อจำกัดต่างๆ ที่ส่งผลทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์และภารกิจขององค์กร เช่น ด้านโครงสร้าง ด้านระบบงานด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านกฎหมายโอกาส (Opportunity-O) หมายถึง สถานการณ์หรือปัจจัยที่เกิดจากสภาพแวดล้อมที่มีลักษณะเกื้อกูลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์และภารกิจขององค์กร เช่น สภาพแวดล้อมภายนอกทั่วไป ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจด้านสังคม ด้านการเมืองด้านเทคโนโลยี เป็นต้น สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน ได้แก่ ด้านลูกค้า ด้านสถานภาพการแข่งขัน ด้านผู้สนับสนุนปัจจัย ด้านแรงงาน ด้านสถานการณ์นานาชาติ เป็นต้น

อุปสรรค (Threats-T) หมายถึง สถานการณ์หรือปัจจัยที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีลักษณะเป็นอุปสรรค ขัดขวาง หรือทำให้เกิดผลเสียหาย ผลกระทบในทางลบต่อการบริหารงานขององค์กร เช่น สภาพแวดล้อมภายนอกทั่วไป ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านเทคโนโลยี เป็นต้น สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน ได้แก่ ด้านลูกค้า ด้านสภาพการแข่งขัน ด้านผู้สนับสนุนปัจจัย ด้านแรงงาน ด้านสถานการณ์นานาชาติ เป็นต้น

๒.๑๐ วิสัยทัศน์

หลังจากที่โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของข้อมูล ที่เก็บรวบรวมมาได้ และทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะได้วิสัยทัศน์ที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จที่เป็นจริงได้ ควรใช้ตัวใหญ่ และตัวหนา เพื่อเน้นให้มีความชัดเจน วิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง สภาพการณ์ที่เราปรารถนาให้เกิดขึ้นในอนาคต (ต้องการเป็นอะไร) วิสัยทัศน์ที่ดี มีลักษณะ ดังนี้

๑. เป็นข้อความที่เข้าใจง่าย แสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายและทิศทาง
๒. เป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง
๓. สร้างแรงบันดาลใจ (ท้าทาย ใฝ่ใจ)
๔. สอดคล้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม
๕. วัดผลสำเร็จได้
๖. มีความเป็นไปได้ในการบรรลุถึง ภายในระยะเวลาที่กำหนด

๒.๑๑ พันธกิจ

หลังจากที่โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของข้อมูล ที่เก็บรวบรวมมาได้ และทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะได้พันธกิจ ซึ่งโดยปกติจะนำเอาประเด็นการพัฒนาขั้นที่ต่ำถัดจากวิสัยทัศน์ไปเขียนเป็นพันธกิจ (พันธกิจ หมายถึง ขอบเขตของบทบาทหน้าที่หลักที่จำเป็นต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ ต้องทำอะไรถึงจะบรรลุวิสัยทัศน์)

๒.๑๒ เป้าประสงค์

หลังจากทราบวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้จริงแล้ว โรงเรียน/วิทยาลัย/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องพิจารณากำหนดเป้าประสงค์หรือภาพความสำเร็จของวิสัยทัศน์ แต่เนื่องจากเป้าประสงค์เป็นภาพสะท้อนถึงความสำเร็จของวิสัยทัศน์ โดยปกติจะพิจารณากำหนดเป้าประสงค์จากภาพความสำเร็จของแต่ละพันธกิจ แต่ถ้าหากภาพยังไม่ชัดเจนก็อาจกำหนดเป้าประสงค์จากภาพความสำเร็จของแต่ละยุทธศาสตร์ได้เป้าประสงค์ (Goal) หมายถึง การระบุสภาพที่ต้องการให้สำเร็จ (ทำให้เกิดอะไร ถึงจะบรรลุวิสัยทัศน์) เป้าประสงค์จึงเป็นการระบุสภาพความสำเร็จของวิสัยทัศน์ในการกำหนดเป้าประสงค์ จะต้องกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการปฏิบัติงานด้วย ดังนั้น แต่ละเป้าประสงค์จึงมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละเป้าประสงค์ ซึ่งในแต่ละเป้าประสงค์อาจมีตัวชี้วัดความสำเร็จมากกว่า ๑ ตัวชี้วัดก็ได้

การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการปฏิบัติงาน (Key Performance Indicators)

ตัวชี้วัดความสำเร็จของการปฏิบัติงาน (Key Performance Indicators หรือ KPI) หมายถึง สิ่งสะท้อนถึงความสำเร็จของการปฏิบัติงานซึ่งสังเกตได้/วัดได้/นับได้ ตัวชี้วัดความสำเร็จของการปฏิบัติงาน อาจเป็นได้หลายแบบ ดังนี้

๑. จำนวน - ปกติจะใช้ในกรณีที่กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดมีจำนวนไม่ถึง ๑๐๐ เช่น

๑.๑ จำนวนเด็กและเยาวชนที่ห่างไกลยาเสพติด

๑.๒ จำนวนเด็ก เยาวชน ประชาชนที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการพนัน

๑.๓ จำนวนทรัพย์สินของสาธารณะที่ไม่ถูกทำลาย นอกจากนี้อาจใช้กับความถี่ที่กระทำ หรือ ระยะเวลาที่กระทำ ก็ได้ เช่น

๑.๔ จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา

๑.๕ จำนวนระยะเวลาของการอภิปรายแสดงผลการเรียน

๒. ร้อยละ - ปกติจะใช้ในกรณีที่กลุ่มเป้าหมายทั้งหมดมีจำนวนมากกว่า ๑๐๐ เช่น

๒.๑ ร้อยละของเด็ก และเยาวชนที่ห่างไกลยาเสพติด

๒.๒ ร้อยละของเด็ก เยาวชน และประชาชนที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการพนัน

๒.๓ ร้อยละของทรัพย์สินสาธารณะที่ไม่ถูกทำลาย

๓. อัตราส่วน เป็นการเปรียบเทียบข้อมูลประเภทเดียวกันหรืออย่างเดียวกัน อาจจะเป็นลักษณะ ที่มีหน่วยเดียวกัน เช่น การเปรียบเทียบคะแนนสอบของนักศึกษา รายได้ของประชากร ผลผลิตการเกษตร จำนวนนักศึกษา เป็นต้น ลักษณะของอัตราส่วนจะอยู่ในรูปของเศษส่วน เช่น a/b หรืออาจจะอยู่ในรูป $a:b$ (เรียกว่า a ต่อ b หรืออัตราส่วน a ต่อ b เช่น อัตราส่วนของวิทยากรต่อผู้เข้ารับการอบรมส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น)

๔. สัดส่วน จะมีลักษณะเป็นอัตราส่วนประเภทหนึ่ง แต่เป็นอัตราส่วนระหว่างส่วนหนึ่งของข้อมูล ต่อข้อมูลทั้งหมด ฉะนั้นสัดส่วนจะมีค่าน้อยกว่าหนึ่งเสมอ เช่น a และ b เป็นข้อมูลของประชากร คือ กลุ่มหนึ่ง มีข้อมูล a หน่วย และกลุ่มที่สองมีจำนวนข้อมูล b หน่วย ประชากรทั้งหมดคือ $a + b$ เช่น สัดส่วนของประชาชนที่ไม่ป่วยเป็นไข้เลือดออก, สัดส่วนของเด็ก เยาวชน และประชาชนที่ไม่ติดเชื้อเอดส์ เป็นต้น

๕. ระดับความสำเร็จ จะเป็นระดับขั้นของความสำเร็จในการดำเนินงาน (Milestone) สำหรับการกำหนดเป้าหมายของตัวชี้วัดนั้น จะต้องคำนึงถึงหลัก SMART ดังนี้

๑) S - Specific มีความชัดเจน

๒) M - Measurable สามารถวัดได้

๓) A - Agreement อ่านแล้วต้องมีความเข้าใจตรงกัน

๔) R - Realistic สามารถเป็นไปได้ (เป็นจริงได้)

๕) T - Time Frame มีกำหนดเวลาแล้วเสร็จ

ยุทธศาสตร์ หมายถึง วิถีทางหรือข้อกำหนดที่องค์กรควรปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ภายใต้ข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมภายนอก และขีดความสามารถขององค์กร (ทำอย่างไรถึงจะบรรลุวิสัยทัศน์) โดยปกติยุทธศาสตร์สามารถเขียนจากประเด็นการพัฒนาขั้นที่ต่ำถัดจากพันธกิจกลยุทธ์ หมายถึง วิธีการของแต่ละยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ (ทำโดยวิธีใดถึงจะบรรลุวิสัยทัศน์) โดยปกติกลยุทธ์สามารถเขียนจากประเด็นการพัฒนาขั้นที่ต่ำถัดจากยุทธศาสตร์